

Дело C-646/20**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

1 декември 2020 г.

Запитваща юрисдикция:

Bundesgerichtshof (Германия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

28 октомври 2020 г.

Жалбоподател:

Senatsverwaltung für Inneres und Sport, Standesamtsaufsicht
(Министерство на вътрешните работи и спорта, надзор върху
службите по гражданското състояние)

Ответник:

ТВ

Предмет на главното производство

Регламент № 2201/2003 (Регламент „Брюксел IIa“) — Понятие „решение“ —
Развод по частноправен ред — Признаване в друга държава членка

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Тълкуване на правото на Съюза, член 267 ДФЕС

Преюдициални въпроси

1. Прекратяването на брака на основание член 12 от италианския законодателен декрет (Decreto Legge) № 132 от 12 септември 2014 г. (Законодателен декрет № 132/2014) представлява ли решение за развод по смисъла на Регламент „Брюксел IIa“?

2. При отрицателен отговор на първия въпрос: трябва ли прекратяването на брака на основание член 12 от италианския законодателен декрет (Decreto Legge) № 132 от 12 септември 2014 г. (Законодателен декрет № 132/2014) да се третира съобразно разпоредбата на член 46 от Регламент „Брюксел Па“ относно публични актове и споразумения?

Цитирани разпоредби на правото на Съюза

Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (ОВ L 338, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 183, наричан по-нататък „Регламент „Брюксел Па“), и по-специално член 1, параграф 1, буква а), член 2, точка 4, член 21, параграф 1 и член 46

Цитирани национални разпоредби

Personenstandsgesetz (Закон за гражданското състояние, наричан по-нататък „PStG“), и по-специално член 16, параграф 1, първо изречение, точка 3

Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (Закон за производството по семейни дела и за охранителните производства, наричан по-нататък „FamFG“), и по-специално член 97, параграф 1, второ изречение и член 107, параграф 1, първо изречение

Италиански Decreto legge (Законодателен декрет) № 132 от 12 септември 2014 г., преобразуван в Закон № 162 от 10 ноември 2014 г., и по-специално член 12

Кратко представяне на фактите и производството

- 1 ТВ има германско и италианско гражданство, а съпругът ѝ — само италианско гражданство. На 20 септември 2013 г. двамата сключват брак в Берлин (Германия), като това обстоятелство е вписано в брачния регистър.
- 2 На 30 март 2017 г. те се явяват пред Ufficio di Stato Civile (Служба по гражданско състояние) в Парма (Италия) и заявяват, че нямат ненавършили пълнолетие деца или нуждаещи се от лично асистиране пълнолетни деца, пълнолетни деца с увреждания или икономически зависими пълнолетни деца, нямат сключени помежду си споразумения за прехвърляне на имущество и искат да се разделят по взаимно съгласие. На 11 май 2017 г. те потвърждават това изявление лично пред Службата по гражданско състояние. На 15 февруари 2018 г. отново се явяват пред нея, позовават се на

изявленията си от 30 март 2017 г. и заявяват, че искат да прекратят брака си, като по отношение на това обстоятелство няма висящо производство. След като на 26 април 2018 г. потвърждават тези изявления пред Службата по гражданско състояние, Парма, на 2 юли 2018 г. Службата по гражданско състояние издава на ТВ удостоверение съгласно член 39 от Регламент № 2201/2003, с което разводът се потвърждава, считано от 15 февруари 2018 г.

- 3 ТВ иска от съответната Служба по гражданско състояние на Берлин разводът да бъде вписан в германския брачен регистър. Службата по гражданско състояние обаче има съмнения, че вписването предполага най-напред признаване съгласно член 107 FamFG, поради което отправя до Amtsgericht (Районен съд) искане за произнасяне по въпроса. С определение от 1 юли 2019 г. Amtsgericht разпорежда на Службата по гражданско състояние да впише извънсъдебния развод по частноправен ред от 15 февруари 2018 г. в брачния регистър едва след признаването му от компетентния орган в съответствие с член 107, параграф 1, първо изречение FamFG.
- 4 Жалбата на ТВ срещу определението на Amtsgericht от 1 юли 2019 г. е уважена. Kammergericht (Висш областен съд Берлин) изменя определението на Amtsgericht и разпорежда на Службата по гражданско състояние да не обвързва вписването в брачния регистър с условието за предварително признаване от компетентния орган на развода в Италия.
- 5 Компетентният орган, Senatsverwaltung für Inneres und Sport (Министерството на вътрешните работи и спорта), което упражнява надзора върху службите по гражданското състояние, подава жалба пред Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия), с която иска потвърждаване на определението на Amtsgericht.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 6 Производството има за цел да установи дали разводът по частноправен ред, постановен в Италия в резултат от съвпадащите изявления на съпрузите пред длъжностното лице по гражданско състояние, може да бъде вписан в германския брачен регистър без допълнителна процедура за признаване.
- 7 Съгласно германското право брачния регистър може да бъде допълван и коригиран с последващи вписвания на актове и бележки, включително в случай на развод (член 16, параграф 1, първо изречение, точка 3 от PStG). Основание за това може да бъде и влязло в сила решение, постановено в чужбина. Постановено в чужбина решение за развод се признава само ако компетентният орган е установил, че са налице условията за признаване (член 107 от FamFG).

- 8 Процедура за признаване обаче не е необходима, когато е налице решение по смисъла на член 21, параграф 1 от Регламент „Брюксел IIa“ (член 97, параграф 1, второ изречение от FamFG). В този случай то се признава в Германия, без да е необходима специална процедура. За вписването в брачния регистър е достатъчно да се представи удостоверението съгласно член 39 от Регламент „Брюксел IIa“.
- 9 Съгласно изложеното от запитващата юрисдикция, правното положение в Италия е следното: на основание италианския законодателен декрет № 132 от 12 септември 2014 г. (наричан по-нататък „Законодателен декрет № 132/2014“), преобразуван в Закон № 162 от 10 ноември 2014 г., когато искат да се разведат, вече не е необходимо съпрузите да сезират съда, а могат да решат да се разведат и просто със споразумение.
- 10 Съпрузите имат възможност да сключат споразумение за развода или в присъствието на адвокатите си при определени, подробно изложени в закона условия (член 6 от Законодателен декрет № 132/2014), или, както в разглеждания случай, в съответствие с влезлия в сила на 12 декември 2014 г. член 12, параграф 1 от Законодателен декрет № 132/2014 — дори без съдействието на адвокат — пред териториално компетентния кмет в качеството му на най-висше длъжностно лице по гражданското състояние, ако съпрузите нямат ненавършили пълнолетие деца или пълнолетни деца, които са недееспособни, с тежки увреждания или икономически зависими. Длъжностното лице по гражданското състояние приема личните изявления на съпрузите, които не могат да включват прехвърляне на имущество, и указва на съпрузите да се явят пред него не по-рано от 30 дни след постъпването на изявленията, за да потвърдят споразумението (член 12, параграф 3 от Законодателен декрет № 132/2014). В периода между представянето на изявленията и потвърдението длъжностното лице по гражданското състояние може да провери истинността на изявленията на съпрузите (напр. липсата на деца, които се нуждаят от лично асистирание), а съпрузите имат възможност да преразгледат решението си и евентуално да размислят. Ако те потвърдят споразумението си, то замества съдебното решение.
- 11 Спорен е въпросът дали разводът съгласно италианското право чрез съвпадащи изявления на съпрузите пред длъжностното лице по гражданското състояние попада в обхвата на Регламент „Брюксел IIa“. При отрицателен отговор на този въпрос жалбата на органа, осъществяващ надзор върху регистрите по гражданското състояние, би била основателна и разводът в Италия би могъл да се впише в германския брачен регистър само след признаване от компетентния орган.
- 12 В доктрината този въпрос получава различни отговори, но запитващата юрисдикция е склонна да отговори отрицателно на поставения въпрос, тъй като не е налице конститутивно действие на съд. От значение за отговора на

въпроса е начинът, по който следва да се разбира използваното в Регламент „Брюксел Па“ понятие „решение“.

- 13 Съгласно член 2, точка 4 от Регламент „Брюксел Па“ по смисъла на Регламента „решение“ означава решение за развод, законна раздяла или обявяване на брака за нищожен, както и решение, което е свързано с родителската отговорност, което е постановено от съда на държава членка, както и да може да се нарече решението, включително постановление, заповед или присъда. Съгласно член 2, точка 1 от Регламент „Брюксел Па“ „съд“ е всеки орган в държавите членки, който разполага с компетентност по делата, които попадат в обхвата на Регламента. Действително, оттук може да се направи заключение, че участието на държавен орган е необходимо, за да може да се приеме, че е налице решение. Въпреки това не могат да се направят автоматични заключения за естеството на това участие. Формулировката „решение [...], което е постановено“ обаче навежда на предположение за конститутивно, а не просто регистриращо действие на държавния орган във връзка с развода.
- 14 Досега Съдът е разглеждал само косвено въпроса дали разводите по частноправен ред попадат в обхвата на Регламент „Брюксел Па“ (решение на Съда от 20 декември 2017 г., *Sahyouni*, C- 372/16, EU:C:2017:988).
- 15 Предмет на производството в това дело е въпросът дали разводът, който е резултат от едностранното изявление на единия от съпрузите пред духовен съд в Сирия, попада в материалния обхват на Регламент (ЕС) № 1259/2010 на Съвета от 20 декември 2010 година относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла (ОВ L 343, 2010 г., стр. 10, наричан по-нататък „Регламент „Рим III“). Съдът постановява, че такъв развод по частноправен ред не е „развод“ по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент „Рим III“. Според него действително разводите по частноправен ред не са изключени изрично от приложното поле. Позоваванията в Регламент „Рим III“ на участието на „съд“ и на наличието на „производство“ обаче показват, че регламентът се отнася само до разводите, постановени от съд или от друг държавен орган или под техен контрол (решение на Съда от 20 декември 2017 г., *Sahyouni*, C- 372/16, EU:C:2017:988, т. 39). Съдът приема, че материалният обхват на Регламент „Рим III“ трябва да съответства на този на Регламент „Брюксел Па“, поради което определението на понятието за развод в двата регламента трябва да съвпада.
- 16 Според Съда целта на Регламент „Рим III“ е да се установи засилено сътрудничество между участващите държави членки в областта на приложимото право при развод и законна раздяла (решение на Съда от 20 декември 2017 г., *Sahyouni*, C- 372/16, EU:C:2017:988, т. 44). Към момента на приемане на този регламент, в правния ред на държавите членки, участващи в това засилено сътрудничество, само държавни органи са могли да приемат решения с юридическа сила в разглежданата област.

Следователно трябва да се счита, че законодателят на Съюза е имал предвид единствено положенията, при които разводът е постановен от съд или от друг държавен орган или под техен контрол (решение на Съда от 20 декември 2017 г., *Sahyouni*, C- 372/16, EU:C:2017:988, т. 45). Съдът счита, че в това отношение, макар да е вярно, че след приемането на Регламент „Рим III“ редица държави членки въвеждат възможността за постановяване на развод без участието на държавен орган, включването на разводите по частноправен ред в приложното поле на този регламент изисква предприемането на стъпки, които са единствено от компетентността на законодателя на Съюза. Така, в светлината на определението на понятието „развод“, което се съдържа в Регламент „Брюксел IIa“, от целите на Регламент „Рим III“ следва, че този регламент обхваща само разводите, постановени от съд или от държавен орган или под техен контрол (решение на Съда от 20 декември 2017 г., *Sahyouni*, C- 372/16, EU:C:2017:988, т. 48).

- 17 Дори Съдът с това да е тълкувал понятието „развод“, съдържащо се в Регламент „Рим III“, може да се приеме, че „решение за развод“ по смисъла на член 2, точка 4 от Регламент „Брюксел IIa“ е налице само ако разводът е постановен от съд или от друг държавен орган или под техен контрол. От това решение на Съда обаче не може да се направи извод за интензивността и правното качество на този контрол.
- 18 Само конститутивното действие на държавен орган може да гарантира защитата на „по-слабия“ съпруг срещу неблагоприятни последици от развода, тъй като само тогава съответният съд или орган може да възпрепятства развода, като отхвърли акта на държавен субект. Запитващата юрисдикция счита, че по отношение на приложното поле на Регламент „Брюксел IIa“ положението не може да е различно, тъй като член 21, параграф 1 от Регламент „Брюксел IIa“ се основава на постановката, че именно тази гаранция трябва да се очаква от постановеното в друга държава членка решение за развод (вж. и съображение 21 от Регламент „Брюксел IIa“).
- 19 Във всеки случай тези съображения подкрепят идеята италианският развод, постановен от Службата по гражданско състояние съгласно член 12 от Законодателен декрет № 132/2014, да бъде квалифициран като развод по частноправен ред, който не е обхванат от Регламент „Брюксел IIa“, доколкото италианското длъжностно лице по гражданското състояние очевидно не разполага с компетентност за осъществяване на контрол, която съответства на тези изисквания.
- 20 Тази констатация се потвърждава от факта, че при приемането на Регламент „Брюксел IIa“ законодателят на Съюза не е имал основание да включи договорни форми на развод като предвидените в Италия, тъй като към онзи момент те не са били предвидени в правото на държавите членки. Ето защо не може да се приеме, че възможността за развод без конститутивно действие на държавата, предвидена много след приемането на Регламент

„Брюксел Па“, е обхваната от преследваната от член 21, параграф 1 от Регламент „Брюксел Па“ законодателна цел за признаване на решение без специална процедура.

- 21 Освен това с Регламент (ЕС) 2019/1111 на Съвета от 25 юни 2019 година относно компетентността, признаването и изпълнението на решения по брачни въпроси и въпроси, свързани с родителската отговорност, и относно международното отвличане на деца (ОВ L 178, 2019 г., стр. 1, наричан по-нататък „Регламент „Брюксел Пб“) законодателят на Съюза междуременно е предвидил изрична разпоредба за такива случаи, считано от 1 август 2022 г. Съгласно член 65, параграф 1 от Регламент „Брюксел Пб“ автентичните актове и споразуменията, по-специално относно развод, които имат задължителна правна сила в държавата членка по произход, се признават в останалите държави членки, без да се изисква специална процедура.
- 22 Както е видно от съображение 14 от Регламент „Брюксел Пб“, законодателят на Съюза приема, че условие за наличието на решение е то да бъде одобрено от съд или орган след разглеждане по същество. С преработката на регламента той цели да обхване и други процеси, в които органите участват по различен начин, например като извършват само вписването. Оттук може да се направи извод, че дори според законодателя на Съюза Регламент „Брюксел Па“ не обхваща последните и поради това не е приложим към италианския развод, постановен от службата по гражданско състояние.
- 23 Що се отнася до втория въпрос, запитващата юрисдикция счита, че признаването на развод, постановен съгласно член 12 от Законодателен декрет № 132/2014, не е възможно и съгласно член 46 от Регламент „Брюксел Па“. За разлика от член 65, параграф 1 от Регламент „Брюксел Пб“, в тази разпоредба разводът не се споменава, а става въпрос единствено за изпълняеми публични актове и споразумения. Поради липсата на изпълняеми в тази насока актове и споразумения обаче това не може да се отнася до разводите.
- 24 Като цяло правилното тълкуване не може да бъде изведено ясно нито от Регламент „Брюксел Па“, нито от досегашната практика на Съда, което налага отправянето на двата въпроса до Съда.